

ՆՈՐ ԴԱՐ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՆՏԵՐԱՆ

Գ/Ն 30 Փայտ

Ը. ՏԱՐԻ 6 ՃԵՄԱԶԻՒԼ ԷՎԷԼ

ՇԱՐԱԹ 7 ՄԱՅԻՍ 1877

Ն. Տ. ՄԱՅԻՍ 19 ԹԻԻ 2038

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻԻ

Վարչութիւնը այս անգամ հաշուեկշիռ վերանայում է թուղթ մը ցրուեց երեսփոխանաց. այս թուղթը տեղնողը հաշուեկշիռ է կըսէ, սակայն պարունակութիւնը կարգացողը ուրիշ բան չը կրնար ըսել՝ բայց եթէ նոր և բացարձակ անարգանք մ'ալ վարչութեան կողմէն առ երեսփոխանական ժողովն:

Վարչութիւնը այս հաշուեկշիռով կըսէ երեսփոխանաց 1877 ապրիլ ամսուն մէջ՝ թէ վարչութիւնը 1876 տարուան համար որոշած էր ծախք՝ 575704 ղուրուշ, սովորական եկամուտ 294900 ղըշ, 280804 ղըշ ալ ազգային տուրք:

Վարչութիւնը՝ որ իւր այս որոշումը 1876 տարուայն սկիզբը պիտի ըսէր և երեսփոխանական ժողովոյն հաւանութիւնը պիտի առնէր՝ 1876 տարուայն վերջը կըսէ և չեմք գիտեր թէ երեսփոխանական ժողովէն ի՞նչ կըսէ պատէ: Այս անարգանք մ'է և պարզապէս մերուքի ինքալ, սակայն անարգանայ առաւտութեան մէջ այս անարգանքը կրնար մինչեւ աստիճան մը բռնի տեղ չը գրուիլ, եթէ դոնէ 1876 տարուայն վերջը վարչութիւնը իմացնէր երեսփոխանաց անտուկին վիճակը՝ այսինքն եւրքը, մուտքը և մնացած պարտքը եթէ կար, ինչպէս որ կայ. բայց ոչ, վարչութիւնը չիմացնէր թէ 1876 տարուայն մէջ դրամական ի՞նչ վիճակ ունի, այլ տարուայն վերջը կիմացնէ թէ՛ տար-

ւայն սկիզբը յայտարար ծախք ընել որոշած էի, որնոր կրնար նշանակութիւն մ'առնենալ եթէ իր այդ յետաձգեալ որոշման ինչ գործնական արդիւնք ցուցած ըլլաին ալ միատեղ իմացնէր:

Հաշուեկշիռ ըսածդ՝ որ յաջորդ տարուան ելքն ու մուտքն ենթադրութեան մը պիտի սահմանէ՝ հարկ է որ անցեալին փորձառութեան վրայ հիմնուած ըլլայ, որպէս զի դործնականին մօտենայ:

Արդ միթէ վարչութիւնը այդ փորձառութեան հետեւի է. իր հաշուեկշիռ անուամբ ներկայացուցած թուղթը ասոր ուղղակի հակառակը կը հաստատէ:

Հոն մասնաւոր գիծերու տակ նշանակուած է ազգային տրոյ հաշիւը, ուր կը տեսնուի թէ՛ 1873 էն 74 տարին 156475 ղըշ, 1874 . 75 . 159775 . 1875 . 76 . 123975 . հաւաքուեր է լաւ, վարչութիւնը ուրեմն 1876էն 77ին համար քա՛նի ղըշ ազգային տուրք հաւաքուիլ ենթադրելու էր — հարկաւ ասոնց մօտ դումար մը, սակայն ընդհակառակն 280804 ղըշ տուրք այսինքն անցեալ տարին երուն կրկնապատիկը կենթադրէ բայց ի՞նչ հաշուով. — բնաւ այդ մասին բան մը չի կայ տեղեկագրին մէջ:

Այս ենթադրութեամբ սընտուկին ամբողջ եկամուտը կը բարձրացնէ 575004 ղըշ, և ասոր դէմ՝ կը յատկացնէ իրական ծախք. սակայն եթէ այդքան տուրք չը կարենայ հաւաքուիլ ասոր դէմ սահմանուած իրական ծախքը ինչո՞վ պիտի հագացուի. — Որոշ է ասոր պա-

տասանը. — ՊԱՐՏՔՈՎ. արգարե ալ այսօր կեդրոնական անտուկին ունի երկու հարիւր հազարէն աւելի պարտք. որուն խօսքն անգամ չիկայ երեսփոխանաց բերուած հաշուեկշիռ առնուն թղթին մէջ:

Սակայն ուրիշ պիտի տըրուի այս պարտքը. — Եթէ դարձեալ երամեսներու և Պալեաններու պիտի դիմենք սընտուկին պարտքը վճարելու համար ուղարկուի մուրալու. այս վիճակն անտանելի է: Կարգ մը մարդիկ գան ազգային աթոռի վրայ բազմելով՝ Աստուած է. ֆէնտիին երկար օրեր տայ ըստուած շողորթութիւնը լսելու համար՝ ասոր անոր ամսականաց շուայլ յաւելու մներ ընեն և սընտուկը պարտքի տակ ճնշելով առնեն քալեն. յետոյ ազգին Պատրիարքը յանուն ազգին երթայ ասկէ անկէ ուղարկուի մուրալով այդ պարտքը տալու ելլէ. այս վիճակը ոչ սահմանադրական է և ոչ միապետական, այլ այս վիճակը գերութեան և նուաստութեան վիճակ է:

Երբ կեդրոնական անտուկին սովորական եկամուտն է բաց ի ազգային տուրքէն 300000 ղը. եթէ 100000 ղը. ալ ազգային տուրքէն թաղերելու ըլլանք՝ կընէ 400000 ղըշ: Ասոր դէմ 570000 ղը. ծախք շատ և խիտ շատ է, այս ազգին Պատրիարքարանը այդքան ծախքի պէտք չունի, վասն զի եկամուտ ալ չունի, և եթէ եկամուտ ալ ունենայ՝ պարտաւոր է այդ եկամուտը դաստիարակութեան յատկացնել և անով պարծիլ թէ Հայոց ազգը մեծ է. փո-

խանակ ուրիշ անշան միջոցներով պարծելու:

Սոյն հաշուեցոյց թղթին մէջ հետադարձական է նաեւ տեսնել 1873, 74 և 75 տարուան եկամուտներն, իսկ այդ տարիներուն ծախքը՝ ոչ. — Ինչու արդեօք եկամուտը նշանակել և ծախքը չը նշանակել. մեր խելքը չը հասաւ այս գաղտնիքը լուծելու, միայն իրիւ երկրորդական բացատրութիւն՝ պաշտօնէից նոյն տարիներու ամսականները ցուցեր են. որով կը տեսնուի թէ 73 և 74 ամսականաց վրայ տարեկան քառասուն հազար ղըշ. յաւելում մը տեղի ունեցեր է. սակայն սրոնց է եղած այս յաւելումը և ինչ արժանեաց կամ կարեւորութեան վրայ, այս մասին լոյս չը կայ բնաւ ոչ հաշուեցոյց թղթին և ոչ տեղեկագրին մէջ:

Իմացանք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը վաղը Օսմ. Խորհրդարանին Հայազգի երեսփոխանաց հաշիւերոյթ մը պիտի տայ Բերա իւր տանը մէջ:

Ս. Պատրիարք Հօր այս ձեռնարկութիւնը շատ օգտակար է և ալ աւելի օգտակար պիտի ըլլար եթէ աւելի առաջ տեղի ունենար:

Այս միջոցաւ Ս. Պատրիարք Հայրը Հայազգի երեսփոխանաց մէջ ազգային կապ մը և միութիւն մը պիտի գոյացնէ ազգային շահերը միութեամբ և համաձայնութեամբ պաշտպանելու, որու պէտքը զգալի եղած է վերջերս՝ մանաւանդ երեսփոխանական ընտրական օրինաց առթիւ, վասն զի այդ էնքով գրեթէ Հայերը բոլր սփռվ

զրկուին Օսմ. խորհրդարանին մէջ երեսփոխան ունենալէ, ուստի կամ այդ օրէնքը փոխելու է և կամ Հայոց ազգը ամբողջ գաւառներու մէջ բնակելու համար ներքին դադարականական քաղաքականութիւն մը բռնելու է, որպէս զի փոքրիկ թիւերով հոս ու հոն ցրուեալ մնալու և երեսփոխան տալու չափ թիւ չունենալու տեղ՝ ամբողջ տեղ մը բռնակութիւն հաստատեն ինչպէս են Յոյներն ու Պուլկարներն՝ և հոն մեծագոյն թիւ կազմելով երեսփոխան զրկելու իրաւունքնին վայելեն :

Եթէ այն օրէնքին հեղինակները այս տեսութեամբ այդ օրէնքն առաջարկեցին՝ կրնանք ըսել թէ Հայոց ազգին մեծ և հեռատես բարեկամութիւն մը ըրած եղան եթէ Հայերն ատոր հետեւելով ամբողջ տեղ մը բռնակելու ներքին դադարականութիւնն ընել սկսին :

Երէկ Ուղգ. Ժողովը վարչութեան կողմէն առ ինքն ուղղեալ նորոգ անարգանքով մը ողջունուեցաւ այն է՝ նորընտիր ձախակողմ երեսփոխանաց ընտրական տեղեկագիրը չը բերեն և ատոր երեսէն որեւէ դործ չը տեսնուեցաւ, որու վրայ երկու շաբթի պիտի խօսինք :

Խմբագիր,
Լրագրոյդ 2031 թուոյն մէջ ինձ նկատմամբ քանի մը տողեր կարդացի, ստորագրութիւնը անորոշանիչներու ներքեւ ծածկող անհատէ մը յերկրեալ. Պ. Նամակագիրը հանգուցեալ հօրս վրայ ֆէրաղ եղած գետնի մը վաճառումը իբր ապօրէն գործ կարծեցնել կուզէ Արքայ հասարակութեան և այնու անխաղճաբար վատահամբաւել զիս. իւր բոլոր տողերուն ի մի բան պատասխանելով կըսեմ թէ՝ Պ. Նամակագիրը պէտք է սպասէ գաւառական տալիք վճռոյն. յորմէ անշուշտ արդարութիւնն ու ճշմարտութիւնը երևան պիտի դան : Սա ևս կուզեմ յիշեցնել Պ. Նամակագրին թէ Ուղգ. վարչութիւնը սահմանադրական օրինաց որեւէ պատժական տըրամադրութիւնը ի գործ չկրնար դնել ինձ համար, քանի որ Պ. Նամակագրին երազած ապօրէն միջոցներու դիմած ըլլալու դատական վճռով հաստատուած չէ :

Առաջիկ Տիվիլեան
1877 մայիս 2
Իւսկիւտար

ՀԵՌԱԳՐԱԼ ՈՒՐԲ

Վիէննա 16 մայիս
Ուղղակի Բէթրապուրկէն եկած հեռագրերը Սոխում գաւառէի Տաճկաց նաւատորմին արձակած ռմբերէն կրած մեծ վնասը կը հաստատեն :

Լոնտոն 16 մայիս
Լրագրիւք Ռուսաց Տոպոլու չայէն Դանուբը անցնելը կը սըտեն :

Սան Ֆրանչիսքո 13 մայիս
Գաղտնի հրամաններով վասթօք Ռուս զրահաւորը ասկէ մեկնեցաւ. միւսներն ալ պիտի մեկնին :

Բէյթա 16 մայիս
Թիցա՝ խորհրդարանին մէջ խօսք առնելով Բաւ թէ՝ Ռուսք Ռումանիացոյ հաւանութեամբ բը Ռումանիա մտած ըլլալովնին Բարեգու դաշնագիրը անպատուած չը կրնար համարուիլ և թէ Ռումանիա չեզոք ճանչցուած չէ : Թիցա տուարկեց որ արեւելեան խնդրոյն մէջ պաշտօնէից վրայ վստահութիւն ըլլուի :

Բարիդ 16 մայիս
Մագ Մահօն, Ժիւլ Սիմօնի հրաժարականը ընդունելով, նորա տեղ Տիւֆօրը հրաւիրեց. սակայն Տիւֆօր առողջութիւնը պատճառելով չընդունեցաւ :

Վիէննա 16 մայիս
Մագին կապացոյցանէ թէ Ռուսիոյ տորմիդը միայն թուղթի վրայ է :

Բէյթա 16 մայիս
Թիցա խորհրդարանին մէջ յայտնեց թէ՝ տէրութեան շահույքը միշտ կը հսկէ :

Բարիդ 16 մայիս
Մարաշխատ Մագ Մահօն պաշտօնէից խորհուրդին փոխ նախագահ և ներքին գործոց վերատեսուչ Ժիւլ Սիմօնի նամակ մը դրեւուն համար պաշտօնեայն հրաժարեցաւ :

Ծերակոյտի նախագահ Օտիֆրէ Բաաքիէ դուքսը կոչուեցաւ. կը հաւաստեն թէ մարաշխատը նոր պաշտօնէութիւն մը կազմելու հոգը իրեն պիտի յանձնէ : Պոլսոյ դեսպան Պուրկոյն այս կիւրակէ Պոլիս պիտի երթայ :

Բարիդ 16 մայիս
Բոտոլիոյ Ռուս բանակին զօրքէն շատը խոյս կուտան. հարկարպետ մը հրացանի բռնուեցաւ. Վոնիզի զինուորադըրեալքը հարաւային բանակը զրկուեցան :

Պէլկրատ 16 մայիս
Ռուսիոյ հիւպատոսը Բաղդ

կօֆ յետս կոչուեցաւ. կը հաւաստեն թէ Սերուիոյ չեզոք կենալու համար խորհուրդ տուած ըլլայ :

Թրիէստէի Սուրհանդակը հետեւեալ լրերը կը բերէ.

Թիֆլիզ 9 մայիս. — Երէկ չորս գունդ զօրքով Շէրէմէդէի վրայ զօրաւորը կարսի կողմերը զննելու ելաւ. Այմալ, Թօբատչիք և Չաքմուրի զիւղերէն անցնելով. վերադարձին Պէրտիքչայի մօտերը թշնամոյն զօրացը հետ սաստիկ կռիւ մը տեղի ունեցաւ. Գաղաքները Տաճկաց հեծելազօրը Պէրտիքչայի միւս կողմերը քշեցին. ասոր վրայ Տաճիկը հուր ըրին և 8 զինուոր և երկու սպայ պահանջեցին, իրենք շատ մը զօրք և ձի կուտին. Շէրէմէդէի վրայ կը գոլէ Գաղաքներուն հրաձիգութիւնը. Արտահանէն կարս Տաճիկը հինգ ձիաւորով և հինգ ալ հետեւելով սուրհանդակ մը զրկած ժամանակինն ասոնց տան ալ գերի ընկան. 12 գունդ Գաղաքներ Գաղաքներ տիրեցին տունց պատերազմելու. չըջակայ գիւղերը սիրով մեղի կը հըպատակին :

Վիէննա 10 մայիս. — Այս առաւօտ 300 Գաղաք Դանուբը անցան իպրայիլէն կէտիդ նաւակներով, սակայն զօրաւոր Պաշազօրքներու գնդի մը պատահեցան. սաստիկ կռիւ մը տեղի ունեցաւ, երկու կողմէն քաջութեամբ կռուեցան և կուտորած եղաւ. Բուրթի բերնէն երեք հատ թնդանթակիր շոգենաւ այս առաւօտ իպրայիլ մեկնեցան :

Լէմպէրկ 9 մայիս. — Պուրբէշի, Ճիւրճօվայի և Օլթէնիցայի մէջ բանակած Ռումանիական գնդերը Բրայովայի մէջ Ռուսաց տեղի կուտան, մինչեւ ցարդ ազատ գործելու համար իշխանին Ռուսաց հետ ըրած բանակցութիւնքը ի գերեւեւ ելան. սակայն տակաւին կը յուսայ իշխանը Ռուս զօրաբաժնի մը հետ իւր բանակը միացնելով Ստորին Վալաքիոյ մէջ դրծել, Բրայովա և Բալաֆաթ հաստատել իւր բանակը. երկիրը թէեւ Դանուբի ամենց վրայ շատ մը կորուստներ ընելու ենթարկուած է, չուղեր բացէ իւրայ Տաճկաց դէմ պատերազմիլ, Կը հաստատեն թէ Պըրաքիանօ Ժողովուրդը պիտի գրգռէ Ռումանիոյ անկախութիւն խոտանալով, Ռուսաց ետեւէն Դանուբը անցնելու. Գօ

կօնիչէանօ հակառակ է այսպիսի քաղաքականութեան մը և միայն ապրիլ 16ի դաշնադրութեամբ գոհ կըլլայ :

Պուրբէշ 9 մայիս. — Կէշի առջև անգործութեան դատապարտուող երեք Օսմ. մօնթթօրներ փորձեցին այս դիրքէս ազատիլ, բայց կեցած տեղերնին նաւարկելի չըլլալով ստիպուեցան Պարպօլի առջևէն անցնել. սոյն միջոցին Գաղաքները Դանուբը անցնելու ռազմեցին. մինչեւ Կէշի կղզոյն դիմացը գացին բայց ստիպուեցան ետ դառնալ՝ զրահաւորաց և ցամաքէն վրանին արձակուած ռումբերուն երեսէն. անձրեւները կը յորդեն, երէկ ցորէկ վիտինէն Գալաֆաթը մինչև գիշեր Օսմանցիք սաստիկ ռմբակոծեցին, Գալաֆաթի զինուորանոցը և մաքսատունը այրեցաւ, եկեղեցին ալ կործանեցաւ :

ՆԵՐՔԻՆ

Երէկ առաւօտ ժամը 11ին 10 գունդ զօրքով Օսմ. տորմիդը Սոխում քաղէ երթալու ժամանակ, առջի գիշերուէն Սայիտ բաշայի միջոցաւ շոգենաւոց մէջ կարդացուելու համար վեհ. կայսեր զրկած քաջաւերութեան օրինակն է :

Չօրականք իմ,
Չձեղ նուիրական պաշտօնով մը կը զրկեմ, այս պաշտօնն է Չէրքէզիտանի մէջ ձեր եղբարցը հետ միանալով Աստուածային բարբառը վերտոնի քարոզել և կրօնակից եղբարց հետ միանալով երկար առտնէ ի վեր անոնց քաջած բռնութիւններէն և տեսակ տեսակ հարստահարութիւններէն ու ընդունելութիւններէն նսն և ազատութեանցը վրայ ծանրացած բռնութիւններէն զանոնք վրկել : Դուք իրաւունքը իւր տեղը պիտի տանիք և հարստահարելոյ արդատութիւններնին պիտի պաշտպանէք. այս ունայն աշխարհիս մէջ մարդու համար իւր նմանները ազատելով անունը անմահացնելէ մեծ պաշտօն մը չկայ. ահա այսօր դուք ոչ թէ միայն Օսմ. դրօշակին ներքեւ, այլ և Մահմետականութեան դրօշակին ներքեւ նուիրական պատերազմիս պաշտօնակիցներ էք, և բոլոր ձեր կրօնակից եղբարքը և արքայնիդ ձեր վրայ դըրած են յոյսերնին :

Վասն զի դուք արքայու

Թիւնը ձեր յաղթութեամբը պիտի գնէք . Բարձեալն ձեզ զօրավիգն պիտի ըլլայ , և ձեր յաղթանակաւը Մարգարէին հոգին պիտի հրճուի . Աստուծոյ հրամանին հնազանդիլ և ձեր հեզ եղբարցը վրէժը խընդրելու համար կամ կեանքերնիդ պիտի նուիրէք և կամ փառաւոր անուամբ և յաղթութեամբ կենդանեալ պիտի վերագառնաք . երկու պարագայիս մէջ ալ այսինքն թէ կրօնապէս և բոլոր աշխարհի ձեր ապաստանարանը ապահով է . զօրականք , վերջին խօսքս քաջութեամբ մեռնիլ և կամ յաղթանակաւ վերադառնալ է :

Սիրեցեալ զաւակունքս , դուք այսօր ինծմէ կը բաժնուիք , սակայն ես և ազգը ողջամբ ձեզ հանդիսակիցք եմք . և ձեր արքային ու Օսմանեանց փափաքած ամենամեծ յաղթանակը ձեր ճգամը և արիւթեամբը ի դուրս պիտի տարուի . որով մեր ապաստանարանը դուք էք , դուք էք մեր յոյսը , Աստուած յաջողութիւն և յաղթութիւն պարգեւէ :

Այս ճառը Սուլթանիէ , Մէլքումը Նիւսրէթ և Պապէլ զրահաւորաց մէջ կարգացուելով , ամբողջ զօրականք երեք անգամ շնորհակտ արքայս աղաղակները մինչև երկինք բարձրանալով ճամբանին շարունակեցին :

Պասիքէթի Տրապիզոնէն մայիս 4 թուով կը հեռագրեն թէ՝ Ղըտալաթայի նահանգին մէջ 12 հազար Ապաղայք՝ որ 1 զօրավար և 8 քաղաք սպաննած էին , Օսմ. նաւատորմէն ինդրեցին որ այս Ապաղայքերուն որդիքը և ընտանիքը Օսմ. հողը փոխադրեն , և իրենց ալ զէնք տրուի . եթէ ասոնք նպատակներնուն մէջ յաջողին , բոլոր կովկասու մահմետականք ի զէն պիտի դիմեն : Զիւրիւք սուլի մօտերը նոր կռիւ մ'ալ տեղի ունեցաւ թշնամին 2 գերի թողուց . Սոխում գալէ և Զամիք քաղաքները կը ռմբակոծուին :

Պաթումի լողակ Լազերը վարպետութեամբ Ռուսաց ձեռքած շատ մը թօրքիներուն թելերը կը հատանեն և իւրաքանչիւր թօրքիին համար 40 ոսկի կընդունին :

Երէկ վեհ . Կայսրը միջօրէի աղօթքը Այա Սօփիա մզկիթին մէջ մատուցանելով , հոն շքեղ հանգիստով Ղազի պատուանունը

իրեն տրուեցաւ և թօք գաբուլի պալատն դնայ , անկէ ալ արքունիք :

Երէկ Ամերիկայէն 20 հազար հրացան և 3 միլեօն փամբուշտ եկաւ :

Հէզպէր զրահաւորը Օլթէնիցայի դիմացը թնդանօթի բռնուելով , ժամ մը երկուստէք ռմբակոծութիւն եղեր է . և զրահաւորը առանց միասուց թօթրաքանի դիմացը անցեր է , թշնամոյն գնդակները թօթրաքանի երկու կողմն ինչալով երեք հոգի վիրաւորուեր և մէկ ալ յարգանոց այրեր է . զայս Դանուբի կուսակալը մայիս 3 թուով կը հեռագրէ :

Պօլսէն վիճակաւ զօրք առնուելը որոշուելով Աստու բաշա , Ալի պէյ , Մէհմետ պէյ մասնաւոր կերպով այս բանին գործակատար անուանուեր են :

Պաշտօնական լրագիրը կըսէ թէ Ռուսք Պայազիտի մէջ քիչ մը զօրք թողլով Տիատէմ նահանգը գնացեր են , և Պարկերի մէջ գտնուած 4500 նպաստի զօրքը և քիչ մը ալ անկանոն ձիաւորով Օսմանցիք Պայազիտը վերստին բռներ են և թահիր պէյ Կարնոյ կուսակալէն միւթէսարըքի մը ուղեր է տեղւոյն վարչութեանը համար . զայս վանի կուսակալը մայիսի երկուքին հոս կը հեռագրէ :

Միտհաթ բաշա Բարիդուա կըմքներէ մէկուն մէջ ըսեր է թէ՝ Ռուսք մեծամեծ գծուարութեանց պիտի հանդիպին Օսմանեանց յաղթելէ առաջ :

Լէվանթ կըսէ թէ՝ Սիր Առնօլտ Գէմբալ էրդիւրիւմ հասաւ և թէ Կարօն և Կարնոյ հազորդակցութիւնք լաւ վիճակի մէջ են . Պայազիտի Ռուս զօրաբաժինը վտանգաւոր դիրքի մը մէջ կը գտնուի , վասն զի շատ մը անկանոն զօրքեր ասոնց ետեւը կտրեր են Պարսկի սահմանադիւնէն :

Յենէրալ Գլաբկա երէկ Տըրապիզոն գնաց , երկու շաբաթի չափ Ասիոյ բանակը պիտի զննեն և վերստին Պօլիս պիտի վերադառնայ :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ռուսմանիայէն մայիս 9 թուով կը հեռագրեն թէ՝ արտաքին գործոց պաշտօնեայն խոր-

հրդարանին մէջ Ռօզէտիի Ռուսմանիոյ անկախութեան և Տաճկաց գէմ պատերազմ հրատարակելու առաջարկութեանը ներկայ գտնուեր է . վիէննայէն ալ ամառու տասնին կը գրեն թէ՝ Ռուսմանիա Տաճկաստանի գէմ պատերազմ հրատարակելը պաշտօնապէս Աւստրիոյ ծանուցեր է . ասկէ զատ Պուքրէշէն 10 թուով կը հեռագրեն թէ իշխանը Ռուսմանիոյ բանակին հրամանատարութիւնը ստանձներ է . Զլանչիանօ հազարապետը սպայակցոյի գլուխ անուանուեր է և Լուբօ զօրավարն ալ քրաքօվոյ զօրաբաժինին հրամանատար , Ռատովիչ ալ շուրճօվայի երկրորդ զօրաբաժինի . իշխանին ուրիշ մէկ հրովարտակն ալ երկրորդական զօրավարներն կանուանէ :

Այս հեռագրերս և Ռուսմանիացւոց Ռուսաց ցուցուցած մըտերմութիւնը , մինչև անգամ Օսմ. բանակին վրայ հրացան պարպելու յանդէսներին , այլ ևս տարակոյս չը ձգեր ասոնց ընթացքին վրայ . բայց մենք գոհ ենք որ թշնամեաց հետ առանձին առանձին կռուելու տեղ , ամենուն հետ միանգամայն պիտի կռուինք :

Լօնտրայէն պաշտօնեայ մը հետեւեալ կը գրէ .

Եթէ Օսմանցիք յաջողին Ռուսաց մէջ կոտորած մը տալ և կամ փառաւոր յաղթութիւն մը կատարել պատերազմը կըրնայ սահմանափակ մնալ . բայց երբ հետզհետէ յաղթութիւն անհնար է որ Անգղիա չմիջամտէ սոյն պատերազմիս , վասն զի իւր շահերը անմիջապէս կը վտանգուին . ամբողջ Եւրոպա համալուծ է այսօր որ Պօլսը Տաճկաց ձեռքն մնալու է , որոնց աշխարհակալելու ժամանակն անցած է : Սակայն Անգղիա և ոչ Հայաստանի մէկ մասն Ռուսաց կրնայ թողուլ . վասն զի իրեն համար ինդիքը Հնդկաստանի ճամբան գոցել բաւ է . իսկ գալով Պօլսոյ առանց եթէ կատարութիւն պաշտօնեայ ըլլար՝ 24 ժամուան մէջ կրնայ պաշտօնէն . 13 օր առաջ երբ Գիշնէվի մէջ Ռուսաց շարժումն իմացուեցաւ , Անգղիացւոց սիրտը թունդ կելլար և կը կարծէին թէ Ռուսք արդէն Պօլիս հասած են , սակայն վերջէն հանդարտեցան մտածելով որ Պօլիս աշխարհիս երեսը գտնուած ամառագոյն դիրքերէն մին է և քա-

նի որ Օսմանցիք Սե ծովուն տէրն են միշտ կրնան առանձին Ռուսաց գէմ մայրաքաղաքին պաշտպանել . Ռուսք ալ այս բանիս համոզուած են և թերեւս այս ներքին համոզումն է որ առաջուց յայտարարել կուտայ թէ՝ Ռուսիա Պօլսը չպիտի առնուի :

Տէյլի թէլէկրաֆը աւելի բացայայտ կերպով կը խօսի սոյն խնդրոյն նկատմամբ . Ռուսք Պօլսոյ վրայ քալելէ առաջ ութը հարիւր մղոն տեղ պիտի կտրեն և երկու մեծ պատնէշներէ պիտի անցնին որք են Դանուբը և Պալքանը Օսմանցւոց Բանակին առջև ճամբայ բանալով , և Աւստրիան ետեւ ձգելով . Անգղիացի սպայք որ Տէրկոսի , Գաւա-Սուլի և Պէոյիւք Զէքմէճէի կողմերը լաւ զննած են , կը հաստատեն թէ 70000 հոգի երեք շաբաթուան մէջ կրնան այնպիսի զօրութիւն մը տալ , զոր անհնարին ըլլայ առնուլ : Բայց երբ Ռուսք առանց Աւստրիայէն արդեւ տեսնալու , Պալքանը անցնին , պէտք է որ առանց ժամանակ անցնելու Պօլսոյ տիրեն և անկէ առաջ Գէրսոնիսոսի և Տարտանիլի արեւմտեան ափանցը . քանի մը տարի առաջ Սիր Ժօհն Պուրկօն այս դիրքը չընենելով ըսաւ թէ՝ Պօլսէն աւելի կարեւորութիւն ունի . իսկ Ռուսասէր Անգղիացիք կըսեն թէ՝ եթէ Ռուսք Պօլսոյ տիրեն մենք ալ Կէլիպօլուի կը տիրենք . սակայն այսպիսի խորհրդածութիւնք չեն կրնար ժողովրդեան եռանդը զսպել , օրէ օր հասարակաց կարծիքը կը զայրանայ և Ռուսիացիք ատելի կըլլան :

ԱԶԴ

Կը փութամք ծանուցանել Հայ Գրական ընկերութեան Պր. անդամակիցներուն որ յառաջիկայ կիւրակէ , 22 մայիս , Ընդհ. ժողով պիտի գումարի Ղալաթիոյ կեդրոնական վարժարանին մէջ , ժամը 6ին :

Կարգ խնդրոց

- 1 . վեցամսեայ համարատուութիւն գործադիր ժողովոյ :
- 2 . Ընտրութիւն տնօրէն ժողովոյ և կանոնական փոփոխութիւնք :

Ներկայ չը գտնուողները իրաւունք չպիտի ունենան վերջէն բողոքելու :

Ի դիմաց Հ. Գ. Ննկ.

Ատենադպիր Ատենապետ Թ. Թաւաթեան Մ. Թիւրէշեան 5 մայիս 77 Ղալաթիա

ՏՕՔԹԵՑՈՒ ՃԵԼԱԼԵԱՆ

Մասնաւոր դարմանիչ գա-
ղիական ակտիւ, միջանցքա-
միորիոքմանց և անբողջ ծննդ-
դական գործարաններու վերա-
բերեալ հիւանդութեանց :

Տօքթէօու ճէլալեան էֆէն-
տին Բարիզի և Պէշիքթայի բը-
ժըշկական դպրոցներուն մէջ
թէ աշակերտութեանը միջոցին
և թէ վկայեալ բժշկ անուան-
վելէն վերջը յատուկ աշխա-
տութիւն տուած ըլլալով յիշ-
եալ կարգի հիւանդութեանց,
կը ծանուցանէ, որ ամէն եր-
կուշաբթի չորեքշաբթի և ուր-
բաթ օրերը ժամը 6էն մինչև 11
Պատէ քարու Համիտիյէ թիւր-
պէտին կարգը Սինապեան վիչէն
էֆէնտինին իւր գաբուլու դե-
ղարանը թիւ 32. իրեն դիմող
հիւանդները պիտի ընդունի.
նաև շաբթոյն միւս օրերն ալ
ժամը 6էն մինչև 10 Բերա Բայ-
լոնի գուլլուքի կից Թարլա-
պաշի ճատտէսին 117 թիւ իւր
բնակարանը :

Տ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ ԳԵՄԴԻՅԵ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ
ճարտարապետական շինուածոց
ամեն տեսակ գծադրութիւն-
ներ, արաբական և եւրոպա-
կան զարդածներու (օւնրման)
վերաբերեալ գծադրութիւններ
յորինելու, նաև երկրաչափու-
թեան վերաբերեալ որ և է աշ-
խատութիւններ ընելու պատ-
րաստ է : Նոյնպէս պատկեր-
հանութեան մասին իւզաներկ
և քարաքալէմ կենդանագիր-
ներ և ընդօրինակական (բէրս-
բէկթիւ) գծադրութիւններ գո-
հացուցիչ կը կատարէ :

Վերագրեալ գծադրութեան
ամէն ճիւղերուն համար թէ
վարժարանաց մէջ և թէ ի մաս-
նաւորի դաստիարակելու պատ-
րաստ է :

Ձինքը տեսնել ուզողը բաց
ի ուրբաթ և կիւրակէ օրերէ
կէս օրէն ետքը կրնայ գտնել
Նաֆիայի մէջ Բէսամ օտապին,
միւս ժամանակները Սամաթիա
իւր բնակարանը :

ՏՕՔԹՕՐ ՄԱՐԲԵՐ

Վիչէնսա մէքթէպլէրինտ
պէշ սէնէ մուգատտէմ Դիւլում
ալմէշ վէ պիւր չօզ Էյ օպա խա-
թախանէլէրտէ բրօվա իթմիշ օ-
լան տօքթօր Մարքեր՝ պու տէ-
ֆա Պէյօղլունտա Բուլէ դա-
բուտունտա. Հէնտէք սօդաղըն-
տա 34 նիւմէրօլու քէնտի խա-
նէսինտէ հէր կիւն սաաթ
3-3է բաղարան մնատա Բ...

գիր խաթալարա մէճանէն պա-
գանադ տըր :

Տօքթօրը միւսայիլէյ հէր
կիւն Գալաթատա վօյլօտա
գարշըքնտա Բօլօնէզ էճալիա-
նէսինտէ սաաթ 7-9ա գատար
պուլուլ ուպ հէր նէվի խաթա-
լարա պագանադ տըր :

Պունտան մատա վաղըթ-
լարտա պալէատէ զիքր շուլան
խանէսինտէ պուլունտը :

Միւսայիլէյ տօքթօր, էէ-
րահլըզ վէ էպէլիք վէ րահիմ
իւֆիւնէթի, գանլը վէ գուրու
պատուր, սըթմա, կէօրիւս, տէ-
րի խաթալըղը, Ֆրէնկի վէ օն-
տան գարմա գուլադ, պուրուն
կէօզ վէ րահիմ վէ եէլլէրի նէ
գատար էսկի օլաա բէհրիւզիզ
ազ վաղըթ ուա՝ բնատ տէֆ ի-
տէճէք, վէ պէլ սօուգուլուք եէնի
վէ էսկի քէնտի ալէաթընտա օն
տէֆատա տէֆ խտէճէյինի ի-
լան կլէր :

Գեկտ. 9

ՏՕՔԹՕՐ Ա. ԱՐԱՊԵԱՆ
Պատիւ ունի ծանուցանել ար-
գոյ հասարակութեան որ
կայսերական Հիւանդանոցաց
մէջ երկարատեան գործնա-
կան ծառայութեամբ անցը-
նելէ վերջը՝ այս անգամ Պօլիս
գարձած և իւր բնակութիւնը
հաստատած է Իսկիւտար
վանքին այդին Սէնմ Մինաս
փողոց թիւ 1 տունը, ուր
ամեն օր ժամ 5էն մինչև ի-
րիկուն կրնան զինքն ուզող-
ները գտնել ամեն տեսակ
հիւանդութիւնք դարմանե-
լու համար :

Ի Լ Ա Ն

ՄԻՀՐԱՆ ԱՐԻԿԵԱՆ
Եաղճը խանընտա իւթ գաթ-
տա 21 նիւմէրօլու օտատա հաֆ-
թատա հէր կիւն էօլլէնտէն սօն-
րա թալիպ օլալարա լիսան լէ-
տաֆէթ պէյանը Թիւրքի թա-
լիմ վէ շակիրտանը հէր վէճհէ
խօշնուա խտէճէք տիր :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱՐ Թ. Ս. Ս. Ս. Ս. Ս.
Ընդհանուր Պատմութիւն
Դարոցաց համար

ՀԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Կարկեղոնացոց, Յունաց, Հռով-
մայեցոց և Հայոց
Մասն Բ.

ՅՈՐԴԵՆԵՆԵՐ

Մ. Մամուրեան
Այս ընտիր և ամենակարե-
ւոր դասագրքին Բ. մասը որ
400 էրեսէ կը բաղկանայ, աւար-
տած և Պօլիս հասած ըլլալով
կը ծախուի Եֆէնի-ճամի Զիլին-
կիլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ.
և Եաղմաճեան գրատունը, և
ուրիշ գրատնայալ քով :

Գին 2 ֆրանք 30 սանթիմ :

Ա. Զ. Դ.

ԵՐԿՍԵՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԵՐԵՑԵԱՆ

Ցերեկեայ և գիշերօթիկ
Կէտիկ-Փաշա Համամ փողոց
Թիւ 19

Սոյն հաստատութեան ձեռ-
նարկելու խորհուրդը յղացած
օրերնէս ի վեր զայն շարունակ
բարեկարգ վիճակի մը ենթար-
կելու համար բաւական ծա-
խուց պէտքը հեռատեսելով
չուղեցինք առաջին անգամ ար-
տաքին շնորհակցելով ու խելմը
անհիմն աւթիւն ներով յայ-
տարարութիւններ ընել. որ գու-
ցէ անբաւական գտնուելով չը
յաջողիմք ու հասարակութիւ-
նը խափած ըլլանք : Աւելի լաւ
համարեցինք տակաւ առ տա-
կաւ յառաջ վարել նպատակ-
նիս, ու վերջէն փայլիլ :

Գոհ եմք որ մեր սա փորձին
մէջ խաբուած չը գտնուեցանք.
զի այսօր հաստատութիւնս իր
եռամեայ շրջանին մէջ թէ՛ հե-
ռաւոր և թէ՛ մօտակայ թաղե-
րէ հօն յաճախող ուսանողաց
թիւն հետզհետէ աւելնալուն
պարտաւորեցանք առջի տանը
կից աւելի ընդարձակ և օգտ-
ւէտ տունը փոխադրել :

Այս մասին մեր շնորհակա-
լութիւնը կը յայտնեմք պատ-
ուարժան ծնողաց, որոնք աւե-
լի մեր գործին քան թէ մեր
խօսքին համոզուած են և կը
քաջալերեն դմեղ յարատեւ պա-
հելու սոյն նուիրական յարկս
յօդուտ Հայ մանկուոյն :

Վարժարանիս մէջ կաւան-
դուին հետեւեալ ուսմունք և
լեզուագիտութիւնք :

Հայ. Գաղղ. Անգ. և Տաճ.
լեզուք. մաթեմատիքա բոլոր
ճիւղերն, Աշխատ. երեք մասե-
րովն համր տախտակներու վը-
րայ գծադրութեամբ վարժե-
լով. Աղդ. Պատ. Գրիտոնէա-
կան ուսումն. բոլոր դասնու-
թեան Հայ. Լուսաւորչական Ս.
Եկեղեցւոյ, Եւրոպական նօթա,
Գծագ. Գեղագ. դաշնակ, աղ-
ջկանց համար ասեղնագործ,
տասը տեսակ մաքինայով կար,
ձեւելու և ծաղիկ շինելու ար-
հեստք :

Հակառակ այսչափ ուսմանց
և լեզուագիտութեանց, վճար-
մունք գոհացուցիչ են ամեն
աստիճանի ծնողաց :

Փոքրիկ մանկանց համար,
ամաթոշակ մէկ քաննոց թըղ-
թաղարմ :

Ուսումնարան մտնողներու
համար երկու քաննոց թըղթա-
ղարմ :

Դաշնակի համար երկու քը-
սաննոց թըղթաղարմ :

Գիշերօթիկներու համար եր-
կու հարկ. յիսուն ղշ. ընթա-
ցիկ դրամ :

Պարտք կ' համարիմք ևս
ծանուցանել թէ մեծարգոյ ծը-
նողք և ուսանողք կրնան զմեզ
ամեն օր կէս օրէն վերջը նոյն
յարկը գտնել և ընդարձակ տե-
ղեկութիւն առնուլ :

Հիմնադիր-Տեառն
Թ. Փոփալեան

1877 Ապրիլ 6
Երէցեան վարժարան

ԽՐԱՏՔ ԸՆՏԱՆԵԱՑ

Ս. Մ. ՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ
ՈՐԴԻՔ ԸՆՏԱՆԻՔ

Թարգմանեաց
Թիւ 1-5 և Կ. Սրապեան

Տպագրութիւն յԱրմաշ

Մէյնան Եալսի նշանաւոր
այս գործը Արմաշի վանուց ա-
շակերտներէն մին թարգմանած
և վանուց Հայրն ալ մեր ազ-
գայնոց խիստ յարմար դատած
ըլլալով տպագրութեամբ ի լոյս
ընծայեր է :

Կը ծախուի 3. Դավաթեան
գրատան մէջ գին 1 ֆրանք :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՄԱՅԻՍ 6 ՈՒՐԱՐԹ

Հինգնոց	117—00
Մէթալիք	117—00
Մէճիտիյէ	106—00
Պղինճ	178—00
Անդ. լիւրա	109—30
Բօլ	89—00
20 ֆրանգ	87—31
Գրիմից	51—25
Թղթաղարմ	180—20

Լօտարա 2 մայիս

Էսհամը ումուլի 8-05

Բարիկ 2 մայիս

Էսհամը ումուլի 8-10

Գօնսօլիտ

09-10	բայվի.
09-13	բարձր
09-10	ցած
09-08	գոցի.

ԽՄԲԱԳԻՐ
ՏԵՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ
ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Երեսուցեան խան վերի յարկ
Թիւ 7